

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

ASIA: HE eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveystalvelujen asiakasmaksuista (HE 310/2018 vp)

ASIAANTUNTIJALAU\SUNTO

Invalidiliitto ry on fyysisesti vammaisten ihmisten valtakunnallinen vaikuttamisen ja palvelutoiminnan monialajijärjestö. Liitto edistää ja kehittää fyysisesti vammaisten ja toimintaesteisten henkilöiden mahdollisuuksia osallistua, liikkua ja elää täysipainoista elämää. Edustamme 146 jäsenyhdistyksemme kautta 30 000 fyysisesti vammaista ja toimintaesteistä suomalaista.

Asiakasmaksulainsäädäntö koskee laajasti vaikeavammaisia ihmisiä, jotka joutuvat toimintakykynsä rajoitteiden ja/tai pitkäaikaisen sairauden vuoksi käyttämään runsaasti sosiaali- ja terveystalveluja. Erityisesti pitkäaikainen sairaus ja pysyvä elämänmittainen vamma tai harvinaissairaus kasvattaa asiakas maksurasitusta.

Invalidiliitto pitää hyvänä nyt hallituksen esitykseen tehtyjä muutamia muutoksia viime syksyn lausuntokierrokseen perustuen. Kuitenkin joudumme vielä tarkentamaan esitystä joiltain osin.

Muistutamme vielä YK:n vammaissopimuksen artiklasta 28, Riittävä elintaso ja sosiaaliturva. Tämän mukaan sopimuspuolten tulee varmistaa vammaisten henkilöiden oikeus riittävään omaan ja perheensä elintasoon sekä muun ohessa elinolojen jatkuvaan parantamiseen.

9 § Maksuttomat terveystalvelut

Invalidiliitto pitää tärkeänä terveystalveluihin sisältyvien lääkinällisen kuntoutuksen apuvälineiden maksuttomuutta. Lain perusteluissa on hyvin nostettu esiin STM:n lääkinällisen kuntoutuksen apuvälineasetuksen mukainen apuvälineen määrittely, mutta itse lain kohdasta puuttuvat maininnat apuvälineestä sekä niiden sovituksesta, tarpeellisesta uusimisesta ja huollosta. Näiden maksuttomien apuvälinepalvelujen puuttuminen lakitekstistä tulee aiheuttamaan tarpeetonta epäselvyyttä lain tulkinnassa, jonka vuoksi lakitekstiä tulee tältä osin tarkentaa ja nimenomaisesti mainita sanotut toiminnat.

Invalidiliitto ry / Invalidförbundet rf // Finnish association of people with physical disabilities
Mannerheimintie 107 / Mannerheimvägen 107, FIN-00280 Helsinki / Helsingfors, Finland
puh. / tel. +358 9 613191, faksi / telefax +358 9 146 1443, www.invalidiliitto.fi

13 § Sosiaali- ja terveystieteiden avosairaanhoito

Invalidiliitto pitää terveydenhuollon perustana toimivaa perusterveydenhuoltoa. Nyt esitetty muutos lakiin heikentää perusterveydenhuollon toimivuutta, koska asiakasmaksujen suuruus vie nykyistä useammin sosiaali- ja terveystieteiden palveluja asiakkaiden ulottumattomiin. Viivästynyt tutkimus ja hoito aiheuttavat lisäkustannuksia niin perus- kuin erikoissairaanhoitoon. Invalidiliitto vastustaa ns. välikaton poistamista terveystieteiden avosairaanhoidosta.

22 § Etäpalvelu

Invalidiliitto esittää, että etäpalvelua koskeva sääntely tulee arvioida uudelleen. Etäpalveluun liittyvät epävarmuustekijät esimerkiksi yhteyden toimimattomuus tai keskeytyminen, avustajan puute voivat johtaa lisäkäynteihin Sote –keskuksen avosairaanhoidossa. Etäpalveluista tulee määrätä alhaisempi maksu ja käyttämättömistä/epäonnistuneesta hoitotapahtumasta ei tule periä maksua.

46 § Vammaisuuden perusteella järjestettäviin erityispalveluihin liittyvä ylläpito

Invalidiliitto ei pidä oikeudenmukaisena, että ateriamaksuun vammaisuuden perusteella annetuissa palveluissa lisättäisiin ruuan valmistamisesta, esillepanosta ja kuljetuksesta aiheutuvat kustannukset. Vammaisen henkilö tekisi itse ruuan, jos hänen toimintakykynsä antaisi sen mahdollisuuden eli palveluntarve johtuu raaka-ainekustannukset lukuun ottamatta vaikeavammaisuudesta, jonka vuoksi palvelun tulee olla hänelle maksuton. Tältä osin viittaamme myös peruslain 6 §:ään ja yhdenvertaisuuslain 9 §:ään, josta käy ilmi positiivinen erityiskohtelu ja toimenpiteet vaikeasti vammaisten henkilöiden tosiasiallisen yhdenvertaisuuden saavuttamiseksi, jolloin henkilöstön työosuutta ei voida jyvittää asiakkaan maksettavaksi.

52 § Vahingoittunut, hävinnyt tai palauttamatta jätetty apuväline

Invalidiliiton mielestä perusteeksi kustannusten perimiselle on 1 momentissa kirjattava apuvälineen vahingoittuminen tai katoaminen asiakkaan käyttöohjeiden vastaisen käsittelyn ja ilmeisen huolimattomuuden vuoksi. Pelkästään ilmeisen huolimaton apuvälineen käsittely korvausperusteena antaa aivan liian suurta harkintavaltaa terveydenhuollon toimijalle. Säännöksen perustelut eivät myöskään erittele riittävän tarkasti, mikä on apuvälineen normaalia käytössä kulumista tai milloin apuväline on käyttöikänsä päässä, jonka perusteella itseasiassa apuväline pitää vaihtaa maksuttomaan uuteen apuvälineeseen ja tilannetta, mikä on asiakkaan vastuulla oleva apuvälineen vahingoittuminen.

Invalidiliitto katsoo, että maakunnan on tehtävä *aina kirjallinen muutoksenhakukelpoinen päätös eikä pelkästään asiakkaan pyynnöstä*, jos em. kustannuksia peritään asiakkaalta (3 mom.). Asiakas ei välttämättä esimerkiksi puhevamman vuoksi voisi pyyntöä esittää.

LOPUKSI

Invalidiliitto pitää ehdottomana edellytyksenä, että asiakasmaksulaki säädetään sisällöllisesti siten, ettei se muodosta esteitä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin hakeutumiseen ja niiden saamiseen. Näin edistetään terveyserojen kaventamisen tavoitetta ja kansalaisten yhdenvertaisuutta.

Helsingissä 22. tammikuuta 2019

Petri Pohjonen
pääjohtaja

Laura Andersson
yhteiskuntasuhdejohtaja

Lisätietoja: Henrik Gustafsson, lakimies (henrik.gustafsson@invalidiliitto.fi)